

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ISSN 2794-1833

RYTTERSKOLEN

Medlemsblad for

KARLEBO LOKALHISTORISKE FORENING

www.lokalhistoriske-forening.dk

7. årgang nr. 3 - Efterår 2013

Karlebo Kro anno 2013.

Karlebo Lokalhistoriske Forening's medlemsblad Rytterskolen, udkommer 4 gange årligt og udsendes bl.a. til foreningens medlemmer.
www.lokalhistoriske-forening.dk

FORSIDEBILLEDET

Karlebo Kro anno 2013. Kroen blev grundlagt 1924. Renoveret 2002 – 2006 og bygningspræmieret 22. juni 2006 af Karlebo Byråd – kultur og fritidsudvalget. I baggrunden ses Karlebo kirke der kan dateres tilbage til 1100 tallet. Artiklen side 4-10 er et foredrag, Niels Storgaard Simonsen holdt den 9. juni i år på Karlebo Kro. Anledningen var kroforeningens 25 års jubilæum.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Formanden har ordet	side 3
Kroens betydning for lokalsamfundet før og nu	side 4
Johannes Hage og De danske Armeniervenner	side 11
Blyanten - om valg i Karlebo Landsogn	side 13
Om Nive Mølle og Skære Mølle	side 18

Formand

Niels Storgaard Simonsen

Tlf: 4914 4163

info@karlebo-lokalhistoriske-forening.dk

Bestyrelse

Medlemmer af bestyrelsen

kan ses på:

www.lokalhistoriske-forening.dk

Redaktør

Flemming Jappsen

Holtebakken 49 - 2990 Nivå

Tlf.: 4914 3842

fl.jappsen@mail.tele.dk

Grafiker og illustrator

Per Eckart Hansen

Mariehøj 453 - 2990 Nivå

Tlf.: 2947 5355

webmaster@lokalhistorisk-museum.dk

Tryk: 600 eksemplarer. ISSN: 1904-853X

Deadline for bidrag til næste udgave af medlemsbladet er onsdag den 6. november 2013. Materiale til redaktøren modtages gerne elektronisk. Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktøren.

Formanden har ordet

Kære medlemmer!

Det er med både glæde og stolthed, at vi sammen med den nye udgave af "Rytterskolen" kan vedlægge foreningens sidste udgivelse: "Historien om Nivå Havn og Strandpark". I 1970 var der kun ca. 4.500 indbyggere i den daværende Karlebo Kommune. Planerne for en kraftig udbygning af Nivå/Niverød, samt området nord for Kokkedal Station, var dog for længst blevet lagt af Sognerådet helt tilbage i 1961.

Omkring 1970 tog udviklingen for alvor fart. En udbygning af helt uhørte dimensioner begyndte. 10 år senere var kommunens indbyggertal fire-doblet med et indbyggertal på over 18.000! Langt de fleste tilflyttere var unge eller yngre mennesker. Udover, at en masse børn nu gjorde bygningen af nye skoler og en lang række daginstitutioner nødvendig, så fulgte også efterspørgslen efter fritidsfaciliteter.

Med beliggenheden tæt ved Øresund var efterspørgslen efter aktiviteter, der på en eller anden måde havde tilknytning til vandet, både naturligt og forventeligt. Og her er det så, at historien om Nivå Havn og Strandpark efterhånden tog sin begyndelse.

Det er imidlertid også historien om det fantastiske potentiale, der fandtes i det frivillige "Forenings-Karlebo". Og ligeledes historien om et godt og konstruktivt samspil mellem disse frivillige og de folkevalgte politikere i byrådet. Man kan næsten uden at overdrive sige, at de var hinandens forudsætning for havnens og strandparkens tilblivelse.

Bogen er historien om en enestående udvikling, der har gjort Nivå Havn og Strandpark til en sand perle ved Øresund. Bogens sidste afsnit er ikke blot en flot fotomontage der om nogle år vil minde os om en dejlig sommer i 2013, men også historien om, hvordan der dengang så ud.

Med venlig lokalhistorisk hilsen
Niels Storgaard Simonsen,
Formand

Kroens betydning for lokalsamfundet før og nu

Af Niels Storgaard Simonsen. Formand for Karlebo Lokalhistoriske forening.

Foto: Flemming Jappsen

Vi kender vist alle ordsproget om, »at der, hvor Vorherre lægger en kirke, der lægger Fanden en kro«. Nogle af os her har jo efterhånden en hel del livserfaring. Dermed har vi fået en ganske god indsigt i menneskets brøstfældige natur. Så vi kunne måske godt synes, at forklaringen om kroen og kirken og Fanden og Vorherre måske egentlig er ganske plausibel. Tager vi Karlebo som eksempel, så ser det da bestemt ret mistænkeligt ud, at både den første kro og minsandten også den anden kro, ligger lige klos op ad kirken?

Nå, spøg til side, for forklaringen er naturligvis en helt anden. Men først må vi så at sige forlade vores hæsblæsende århundrede, hvor alting går forrygende stærkt. Jeg tænker på, at når vi kører af sted på landevejene i dag, så sker det med en hastighed, som for vore forfædre i 1521, det år den gamle Karlebo Kro blev bygget, var fuldkommen ukendt og helt utænkelig. Når min hustru og jeg engang imellem besøger hendes forældre i nærheden af Vejle kører vi de 265 km uden stop på mindre end tre timer. I 1521 kunne en hestevogn højst have tilbagelagt et par mil, d.v.s. en 14-15 kilometer, på den samme tid.

Det var derfor en simpel nødvendighed, at der blev oprettet kroer langs de store landeveje. Uden mad og drikke duer heltene som bekendt ikke,

men her kunne tilføjes, at uden søvn går det heller ikke, så overnatning skulle kroerne også kunne byde på.

Initiativet til bygningen af bl.a. Karlebo Gl. Kro blev taget af Christian den Anden, der udstedte en lov herom i 1521. Samtidig lod han udarbejde en liste over, hvor der skulle bygges kroer på Sjælland, 29 i alt. Nr. to på denne liste var Karlebo. Der skulle være mellem to og tre mil mellem kroerne ved de store landeveje, kaldet alfarveje (d.v.s. en kro for hver 14 til 21 km).

Da hovedlandevejen fra Helsingør til Roskilde dengang bl.a. løb gennem Karlebo Landsby, fandt man det åbenbart praktisk at lægge en kro her. I landsbyen har der sikkert været en smed, der kunne hjælpe med skoning af hestene, hvis det trængtes. Og en hjulmand, der kunne reparere de ofte skrantende vognhjul af træ. De var nemlig udsat for et utroligt hårdt slid og ødelæggelser på de ujævne og dårligt vedligeholdte veje. Med andre ord har det ikke blot været kroens indehaver og ansatte, men også andre beboere i landsbyen, der har kunnet nyde godt af indtægterne fra de ofte prominente gæster. Det var nemlig stort set kun samfundets øverste lag samt handelsmænd, der dengang rejste.

At bl.a. fornemme gæster har besøgt den gamle Karlebo Kro, det har vi faktisk et håndgribeligt bevis for idet der blev fundet en flaske under

Den i teksten omtalte flaske.

gulvet under en renovering af Karlebo gamle kro, som i dag fungerer som privat bolig. Flasken kan normalt ses i en montre på første sal på Lokalhistorisk Museum i Avderød. Vi mener at kunne konstatere, at den stammer fra tiden 1770-1800 ud fra dens form. Og det er ikke en ølflaske, for dengang drak man kun øl af glaserede lerkrus, tappet fra øltønder. Denne her flaske må derfor have været en vinflaske. Almindelige jævne folk drak ikke vin, dertil var den var alt for dyr. Vinen har derimod sikkert skullet serveres for nogle af de fornemme rejsende, der har gjort holdt på Karlebo Kro.

Men hvorfor så placere kroen klos op ad kirken? Sagen er den, at der ved slog kroejeren to fede økonomiske fluer med et smæk. De bønder, der havde egne heste og vogne, kørte naturligvis til kirke. Og den tids hestekræfter kunne man ikke blot »parkere«, som med vore dages biler og andre køretøjer. De måtte på stald og have mulighed for både vand og foder. Sådanne faciliteter stillede kroen gerne til rådighed. Samtidig lå det jo så lige for, at bonden også kunne nå et smut ind på kroen for at få en lille en til halsen.

Kroen var altså i mange år først og fremmest de vejfarendes mulighed for mad og drikke og eventuel overnatning. Men 137 år efter, at kroen i Karlebo blev bygget, fik både den og landsbyen nogle gæster, man godt kunne have været foruden. Danmark blev besat af svenskerne i årene 1658 - 60. De svenske tropper optrådte med stor brutalitet her i området, de røvede og de plyndrede. F.eks. blev landsbyen Langstrup stort set helt lagt øde og folk flygtede. Starstorp, en landsby med 3 gårde, blev fuldstændig nedbrændt. Den lå der, hvor skoven Stasevang i dag ligger, lige syd for Fredtoften.

På Karlebo Kro indlogerede lederen af de svenske besættelsestropper sig. Han var løjtnant og hed Anders Eriksen. Dette ophold skulle komme til at blive skæbnesvangert, både for ham og for præsten i Karlebo. Det skulle vise sig, at det ikke blot var på kroen, man fik så hatten passede. Også i præstegården kunne det gå fugtigt til. Det gjorde det således den 27. maj 1660. Præsten, der hed Jens Andersen, var blevet vred på løjtnanten og slog mildt sagt noget håndfast et stort hul i løjtnantens hoved med sit ølkrus. Løjtnanten flygtede derpå forståeligt nok hen på kroen. Men præsten var åbenbart enten meget fuld eller også en meget stor patriot

for ved midnatstide opsøgte han løjtnanten på kroen. Nu medbragte han ikke længere sit ølkrus, men derimod nogle store sten. Dem søgte han at kaste efter løjtnanten, der i så selvforsvar så sig nødsaget til at skyde præsten. For dette drab blev løjtnanten senere henrettet.

Med anlæggelsen af kongevejene i sidste halvdel af 1700-tallet, hvoraf ingen gik gennem Karlebo, mistede kroen efterhånden sin betydning som rejseherberg. Kongevejene var nemlig åbne for alle, når blot man havde betalt bompenge. I stedet blev kroen et samlingssted for den lokale befolkning, d.v.s. bønder og tyende, som tjenestefolk dengang kaldtes. De drak og svirede med det resultat, at de glemte at gå på hoveriarbejde. D.v.s. det pligtarbejde, de skulle udføre for dronningen på Hirschholm Slot, som deres gårde hørte under og som dronningen ejede.

I 1740 lyder en indberetning til kongen fra amtsforvalteren: »at jeg holder Karlebo Kro for en af de skadeligste i Amtet til at udsuge bonden, hvorfor jeg gerne ønskede, at samme måtte blive afskaffet, (d.v.s. nedlagt). Det er ikke alene bønderne, der spilder en hoben af deres velfærd ved forsømmelse af arbejdet, spil og druk. Men deres folk og tyende bliver også der forført til druk og liderlighed, så de mange gange i stedet for deres husbonds arbejde søger lige hen på kroen, hvorfra man så må hente dem til deres arbejde.«

Klagerne stod på i mere end 100 år og endelig i 1856 lykkedes det at få kroen lukket. Der havde længe fra kirkelig side været utilfredshed med, at de, der kom kørende til kirke staldede op på kroen og drak brændevin før de gik hen i kirken. A.H. Brandt, indtil 1970 administrationschef i Karlebo Kommune, fortæller i sin bog, »Træk af Karlebo Kommunes historie«, at en søndag kom en af bønderne for sent til gudstjenesten, fordi han først lige skulle aflægge et besøg i krostuen. Han var kommet i ret god stemning, så da han kom ind i kirken gik han hen til prædikestolen, hvor pastor Hall allerede var igang med sin prædiken og sagde: »Er du allerede der din gamle skælm«.

Så da indehaveren, kaldet Kro-Ane, ville forny sin bevilling i 1856, indleverede hun desværre ansøgningen for sent til sognerådet. Og til hendes store, måske største, uheld var sognerådsformanden på den tid nemlig

Karlebo gl. Købmandshandel

Foto: Flemming Jappsen

også den lokale pastor Hall, og han benyttede sig derfor - nogle vil måske synes det var lidt ufint – af Anes svipser til at afvise ansøgningen. Dermed lukkede den Karlebo gamle Kro for stedse. 1-0 til Vorherre kunne man så tro.

Men Fanden giver ikke sådan op. For skønt kroen lukkede, skal man ikke tro, at sognets tørstige beboere nu gik over til kun at drikke postevand. Ved Karlebo Mølle var der dengang nemlig også et høkerudslag, hvor man kunne få en lille en til halsen. Senere etableredes i Karlebo det, vi kalder Karlebo gl. Købmandshandel. Som andre steder i landet kunne man også her få behovet for øl og brændevin samt socialt samvær dækket.

Else Johansen, som jeg er sikker på mange af jer kender, fortæller i sine erindringer fra Karlebo, at købmandshandelen gennem mange år havde tilhørt præstefamilien Wæver (W var præst i Karlebo i 63 år). Hun fortæller også, at indehaveren Mathilde Ole Jensen, som hendes forældre købte købmandshandelen af i 1928, var en dygtig kok. Så sognerådet, der gennem mange år havde holdt deres møder på Avderød Skole, det nuværende Fredensborg Lokalhistoriske Museum, havde fundet ud af, at det var et godt sted at afholde møderne. For her kunne de få både få god mad og rigeligt at drikke.

Else Johansen fortæller også, at i forbindelse med begravelser ved Karlebo Kirke, var der altid kaffe bagefter hos Mathilde. Men, at der ikke alene blev drukket kirkekaffe i den gamle købmandshandel, kan Reinhard Preuss bevidne. Han bor jo i huset. Det sker nemlig af og til, når Reinhard graver i sin have, at der dukker gamle ølkapsler op! Som Else Johansen formulerer det i sine erindringer: »Om lørdagen var der åbent i butikken til kl. 21.00, og så var der mange unge mennesker – der klunsede om meget forskelligt«.

Familiefester, høstgilder, julestuer, fastelavnsfester o.s.v. holdt man, både før og efter den gamle kro lukkede, stadigvæk rundt om på gårdene. Man ryddede simpelthen lo eller lade, hvis nødvendigt. Men i slutningen af 1800-tallet begyndte for alvor det, man kunne kalde »Forenings-Danmark at vokse. Man manglede derfor lokaler til møder, sammenkomster, fester og ikke mindst til gymnastik. Det var jo før Karlebo Skoles gymnastiksal for ikke at tale om sportshallerne i Strandsognet, der hører tiden efter 1970 til.

Desuden steg kravene til komfort, og når man f.eks. selv kunne medbringe al maden til en fest i forsamlingshuset samt diverse hjælpere, blev det overkommeligt for de fleste at afholde familiefesterne der. Derfor blev bygningen af Karlebo Forsamlingshus i 1923-24 af meget stor betydning for sognets sociale liv.

Karlebo kirke med kroen i baggrunden

Foto: Flemming Jappsen

Det er vist noget helt enestående, at man har en forening, der støtter op om en privat kro, som her i Karlebo. Det skyldes dels kroens tidligere historie som forsamlingshus, men naturligvis også den nuværende ejers indstilling til beboerne og livet i Karlebo landsogn. Sammen med idrætsforeningen og skolen udgør det et stærkt socialt netværk, som af flere årsager ikke ses i den nordlige del af kommunen.

Samtidig kan jeg vist også tillade mig at drage den slutning, at foreningen, der har adskillige medlemmer fra »Strandsognet«, på en måde er et udtryk for, at det modsætningsforhold, der i 1970-erne opstod p.g.a. den voldsomme tilflytning ved kysten, nu er et overstået fænomen.

De mange nye mennesker betød så stor en stigning i skatterne, at Karlebo en overgang havde de højeste kommunale skatter i landet. Samtidig fremmede nye indkøbsmuligheder i Strandsognet sikkert også butiksdøden i landsbyerne.

Jeg tvivler ikke om, at det faktum, at Karlebo Skole stadigvæk eksisterer og ikke blev lukket, som adskillige byrådsmedlemmer ellers havde lagt op til – og som det er sket i masser af tilfælde andre steder i landet – skyldes jeres indsats. Kroforeningen, idrætsforeningen og skolen er så at sige en treklang, der gør stærk og skaber en identitet, en ånd, en holdning, der betyder, at når I trues herude på jeres værdier, så er I klar til kamp.

Karlebo Kro anno 2013

Foto: Flemming Jappsen

Johannes Hage og De danske Armeniervenner

Af Niels Storgaard Simonsen

Foto: Seyran Saroyan, Assistant to the Ambassador.

Ved kransenedlæggelsen ses H. E. Ambassadør Hrachya Aghajanyan (til højre) og Jørgen Hage direktør for Den Hageske Stiftelse, Nivaagaard.

Den 14. januar 2013 nedlagde den armenske ambassadør, Hrachya Aghajanyan, en krans på godsejer Johannes Hages grav på Nivå Kirkegård. Denne dag var det 90 år siden Johannes Hage døde. Han havde været ejer af Nivågård fra 1872 til sin død i 1923.

Udover at være ejer af Nivågård og Nivågårds Teglværk tog Johannes Hage initiativ til mangt og meget, der både dengang og for eftertiden var og har været til stor gavn for andre mennesker. Det vil vi fortælle om i nogle artikler i de kommende numre af bladet.

Det, der bragte den armenske ambassadør til Nivå Kirkegård denne kolde januardag var, at ambassadøren selv og hans landsmænd føler, at de står i en stor taknemmelighedsgæld til Johannes Hage.

Fortsættes næste side

Fra ca. 1400-tallet til slutningen af 1. verdenskrig var Armenien underlagt Osmannerriget, d.v.s. tyrkerne. Generelt blev de respekterede, men i sidste halvdel af 1800-tallet var dette ikke længere tilfældet. Tyrkerne gennemførte massakrer mod armenierne i 1870-erne og 1890-erne. I 1915 gentog massakrerne sig i så stort et omfang, at historikerne betegner det som folkedrab. Man skønner, at omkring tre fjerdedele af armenierne blev udryddet af tyrkerne.

Disse forfærdelige hændelser oprørte Johannes Hage, der i 1902 sammen med andre indflydelsesrige mænd dannede en komité kaldet »De danske Armeniervenner«. Opgaven, de stillede sig var at oplyse om det, de kaldte »virkeligheden i Østen«. De mente nemlig, at tyrkerne søgte at skjule deres grusomheder mod armenierne. Den anden opgave, Armeniervennerne stillede sig, var at afhjælpe den store materielle nød, der herskede blandt armenierne.

Ved Johannes Hages død i 1923 hed det i tidsskriftet »Armeniervennen«, »elsket og agtet var han som få, en fuldblodsidealist og dog en praktisk mand, der gang på gang har sat sig spor ved sin virksomhed...og som ved sin død på ny viste det offervillige borgersind, vi alle bøjer os for.«

Respekten og taknemmeligheden for Johannes Hages indsats overfor armenierne for mere end 100 år siden lever altså stadigvæk stærkt blandt deres efterkommere. Dette udmøntedes bl.a. i den armenske ambassadørs besøg og kransenedlægning ved Johannes Hages grav den 14. januar.

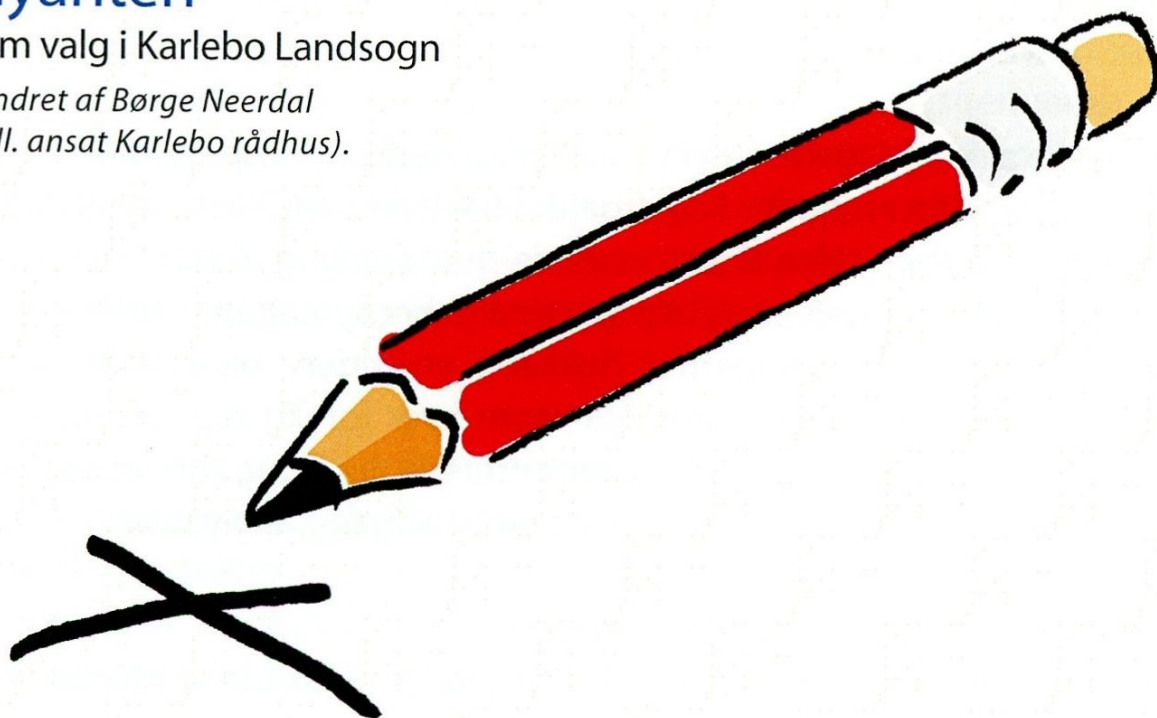

Foto: Ib Bentzen

Blyanten

- om valg i Karlebo Landsogn

*Erindret af Børge Neerdal
(tidl. ansat Karlebo rådhus).*

Som det vil være læseren bekendt afholdes der tirsdag 19. november kl. 9-20 valg af medlemmer til at tage sæde i byråd og regionsråd i årene 2014-2017, sådan som det er bestemt ud fra Danmarks Grundlov og som det har fundet sted de sidste par hundrede år. Indenrigsministeriet har som altid udsendt vejledning og regler for gennemførelse af valgbehandlingen, centreret omkring blyanten som demokratiets vigtige værktøj.

Fredensborg Kommune har indrettet 9 valgsteder, som hver for sig har registreret sit områdes valgberettigede borgere i en valglister. Til samtlige valg til kommunalbestyrelser (byråd), regioner (tidligere amtsråd), folketinget og EU-parlamentet samt folkeafstemninger udpeges for hvert valgsted et antal lokale vælgere til at varetage valgbehandlingen, enten som valgstyrer eller tilforordnede. Én af valgstederne har i en lang årrække været indrettet i Karlebo Forsamlingshus og Kro for vælgere med bopæl i Karlebo sogns landområde vest for Fredensborg Kongevej.

I den anledning erindrer jeg samtlige valgbehandlinger i Karlebo valgsted fra 1971 til 2004 som adm. tilforordnet i disse 33 år. Man udpegede nemlig også i den daværende Karlebo Kommune nogle kommunalansatte til på hvert valgsted at bistå de folkevalgte, men lige netop til Karlebo Forsamlingshus blev der kun udpeget én, altså mig. Til gengæld var det også stedet med færrest antal registrerede vælgere i kommunen. Ajourføring af valgbogen

over dagens forløb i dette valgsted var en af mine skrivende opgaver, dog ikke med blyant.

Afvikling af valgdagene er altid sket med gensidig respekt mellem valgstyrene og tilforordnede. Samarbejdet har hver gang været en positiv oplevelse, også under den lidt stressende slutoptælling af stemmesedlerne. Alle har udvist motivering og personlig hensyntagen i udførelsen af dagens pligter. Engagementet dukkede endvidere op i livlige interne diskussioner mellem de udpegede, som hver for sig repræsenterede et politisk parti. Overfor vælgerne præsenterede vi os dog som et samhörigt hold med rettidig omhu overfor vælgernes adgang til blyanten.

Så langt tilbage erindrungen rækker

Indtil primo 1970'erne afsluttedes kl. 21, derfor lukkede vi officielt et par timer midt på dagen. Alle i Karlebo valgsted bænkedes sig da i forpagterens private køkken omkring fruens store gryde med en sammenkogt ret. Stemmeboksen med formiddagens modtagne stemmesedler placeredes ved bordet, og dér overvåget af os alle. Efter spisningen blev der spillet kort og fortalt muntre historier om gamle valgdage. Dette ændrede sig imidlertid ved indførsel af uafbrudt åbning til kl. 20, hvorved man nu opdeles i to hold, der så i spisepauserne afløser hinanden i valglokalerne.

Oprindeligt var vælgertilstrømningen i Karlebo jævnt fordelt henover valgdagen så det passede med arbejdsrytmen i landbruget. Men efterhånden opstod der bymæssig tendens, hvorefter fremmødet af vælgere primært rykkede sig til eftermiddag og aften. Der kunne da opstå kø op til lukketid foran de to stemmerum. Men med humør og tålmodighed gik det da, så blyanterne var i brug til sidste øjeblik. Politiske kandidater og nogle gange endog en minister samt journalister kom lejlighedsvist på besøg, ligesom skoleklasser ofte har lagt vejen forbi til læring om offentlige valg og valgsteder.

Inden åbning af valgstedet var der, indimellem en kop morgenkaffe, travlhed med at kontroloptælle hvad der var hentet om morgenen fra rådhuset, samt at ophænge vejledende tekster og forordninger og - ikke mindst - blyanter i stemmerum! Først ankomne vælger samt valgstyrene låste i fællesskab stemmeboksene i, som så først blev åbnet ved valgdagens

ophør. I dagens løb blev der ud fra valglistens ajourføring hyppigt opgjort antal mødte vælgere, og dette antal viste sig procentuelt altid at være højere i Karlebo valgsted i forhold til eksempelvis landsgennemsnittet, også ved slutopgørelserne. Valgstyrerne og de tilforordnede overvågede samvittighedsfuldt alt fra start til slut. Valghandlinger er godt nok demokratiets festdage med besøg på valgsteder, blyantskryds og hejst Dannebrog hvor dette er muligt, men samtidig en alvorlig sag, hvor intet forkert måske.

Alligevel kunne der ved første slutoptælling af afgivne stemmer opstå differencer, men de blev nu hurtigt afklaret. Men fra ét folketingsvalg mindes en fejltælling på to manglende stemmer, hvilket behørigt blev noteret i valgbogen. Morgendagens fintællingshold var derved opmærksom, og problemet fandt da hurtigt sin løsning. Alle åndede nu lettet op. Stemmesedlerne viste sig nemlig at være så sammenlagte, at de under optællingerne trods udglatning »forsvandt« i bunken - simpelthen.

Af alle valghandlinger

huskes ikke mindst folketingsvalget primo december 1973 – for 40 år siden! Ikke fordi kommentatorer betegnede resultatet som usædvanligt i forhold til det hidtidige politiske landskab, men nok så meget fordi det hele foregik i vinterkulde under den første olieforsyningskrise med billøse søndage. Forsamlingshuset var samtidig uden forpagter grundet nyligt iværksat om- og tilbygning, og op til valgdagen må tilsynet med huset have fejlet. Thi fra det tidlige mørkefald var der kun tændt nogle få svagt oplyste mørklægningspærer - og efterhånden ingen olie i tanken! Indendørstemperaturen faldt da voldsomt i alle rum, så det kunne sammenlignes med hvad vi havde af kolde stuer med koldt vand i den tyske besættelses sidste krigsår. Heldigvis var der den valgaften spandfulde af varm kaffe fra den interimistiske køkkenkrog, og iklædt lunende overfrakker samt med god kemi mellem os og vælgerne holdt vi ud. Og blyanterne holdt faktisk også ud i kulden!

Fjernsynet var nu forlængst blevet et væsentligt medie på alle valgdage, ikke mindst efter lukketid hvor optælling af stemmeboksens indhold var påbegyndt. Medens resultaterne blev ind- og underskrevet af valgstyrerne i valgbogen blev TV, radio og avisredaktioner underrettet via en

omgående telefonisk indberetning til valgkredsen i Fredensborg. Herefter blev stemmesedler og andet materiale befordret til rådhuset i Kokkedal, hvor det da indgik i kommunevalgets samlede fintælling samme aften/nat. Fintællinger for øvrige valg og afstemninger fandt sted næste dag.

Særlige minder

Hinsides overgangen fra sognerådet til byråd erindres to mærkbare afgørelser, nemlig afskaffelse af tobak og udpegning af formand for valgstyrene. I starten faldt der brænde ned, hvis der ikke var cigarer og anden røg til de udpegede på valgstedet. Som tiden gik blev dette imidlertid ændret til velsmagende mundgodt for vælgerne - og ikke mindst og især deres ledsagende børn! Og i gamle dage valgte valgstyrene selv deres formand først på dagen direkte på valgstedet. Det kunne faktisk udarte sig til personlig kampvalg i forsamlingshusets sal kort før valgets åbning. Nu fastsætter byrådet alle hverv forinden.

I november 2001 var der samme dag valg til folketinget, amtsrådet og byrådet med deraf følgende tre forskellige stemmesedler og stemmebokse. Efter lukketid skulle folketingets først optælles. Det blev samtidig borgmester Henry Hansens sidste valgombud efter en lang årrække, hvor han som lokaltboende vælger udpegedes som én af valgstyrene i Karlebo valgsted, og herefter gjort til formand for disse. Han og alle øvrige udpegede drog så personlig omsorg for at vælgerne hemmeligt kunne sætte det vigtige kryds på stemmesedlerne med en demokratisk anvendt blyant!

Men måske vil dette udi fremtiden blive ændret til elektronisk afstemning. Hvem ved?

til folketinget, amtsrådet og byrådet

Om Nive Mølle og Skære Mølle

Af Jens Erik Christiansen

I artiklen om Nive Mølle i forrige nr. af 'Rytterskolen' skrev jeg, at det er den ældste mølle i Fredensborg Kommune, vi har oplysninger om (fra o. 1375).

Men inden nogen kommer efter mig med krabasken og udtalelser om, at jeg farer med løs tale, skal jeg skynde mig at sige, at jeg siden er blevet opmærksom på, at der i kommunen har eksisteret en mølle, der er omtalt endnu tidligere, nemlig Skære Mølle.

Den er nævnt i Esrums Klosters Brevbog så tidligt som mellem 1162 og 1166, det nøjagtige årstal kendes ikke. I brevbogen står at Valdemar 1. den Store skøder landsbyen Stenholt til klosteret, og det er i forbindelse med fastsættelse af, hvor skellet mellem Stenholt og andre landsbyers jorder går, at møllen nævnes.

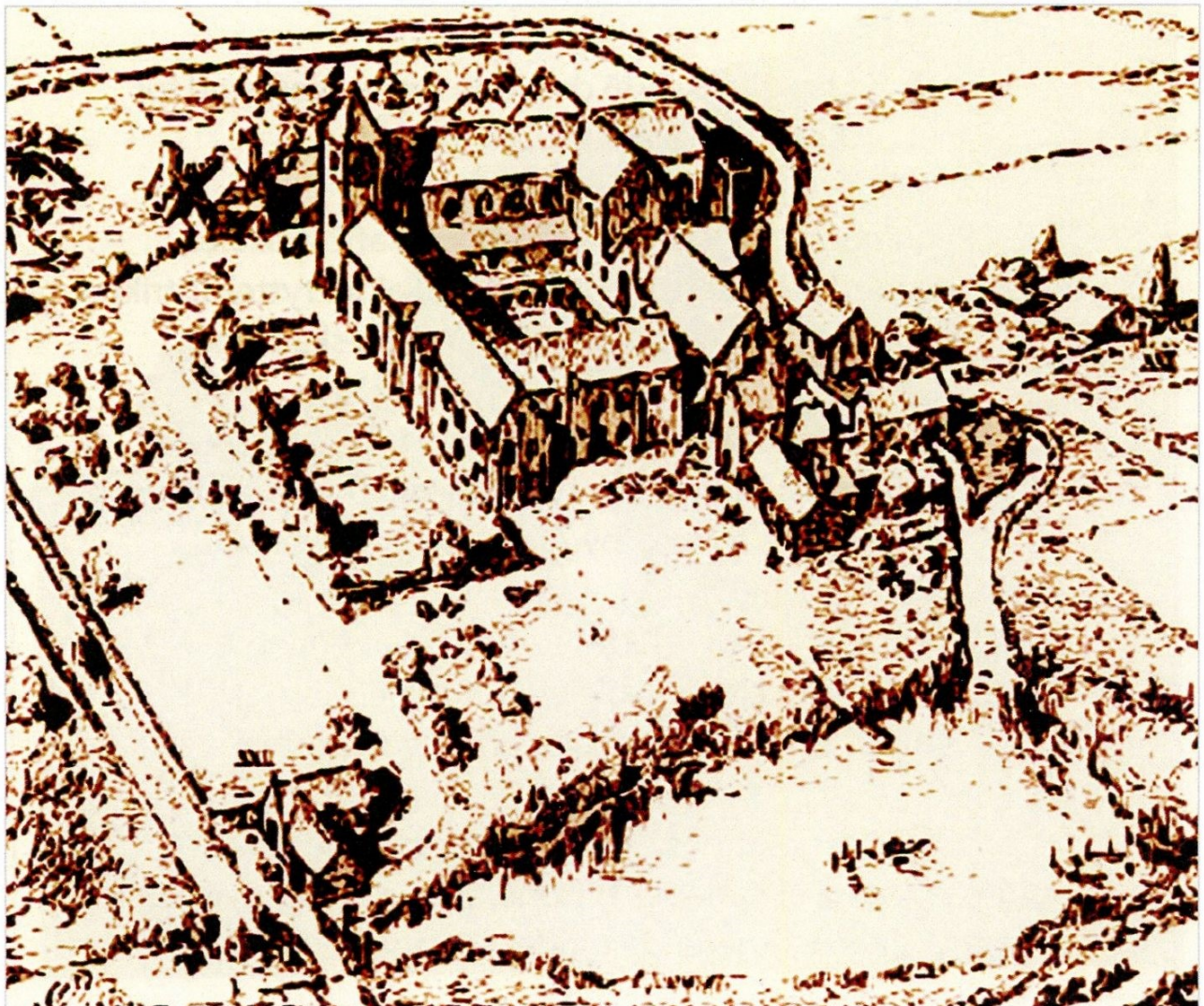
Skære Mølle, der lå midtvejs mellem Langstrup og Lønholt ved broen af samme navn, var oprindeligt en vandmølle, der blev opgivet efter den

var brændt i 1804. Herefter gik mølleren over til kun at bruge vindkraft, og en vindmølle blev bygget ved Kongevejen i Lønholt. Mølledriften her ophørte o. 1965.

Nu skrev jeg heldigvis i artiklen om Nive Mølle, at det er den ældste mølle i vor kommune, vi har *oplysninger* om. Om den får vi nemlig at vide, at den var ejet af bispestolen i Roskilde, og hvor meget den årlige indtægt har været, samt at den (formentlig) ikke var i funktion o. år 1375.

Om Skære Mølle kender vi kun dens navn. Måske var den ejet af Esum Kloster, men det kan være afhængig af, på hvilken side af Skære Å, som Langstrup Å hed dengang, den lå.

Hvilken af de to møller, der er ældst, ved vi ikke – og får det nok heller aldrig at vide.

Gammelt stik af Esum Kloster

RYTTERSKOLEN

Medlemsblad for

KARLEBO LOKALHISTORISKE FORENING

www.lokalhistoriske-forening.dk

Rytterskolens historie

Bladets navn, Rytterskolen, stammer fra den bygning, hvor Fredensborg Lokalhistoriske Museum i Avderød holder til.

Bygningen har siden 1976 desuden været hjemsted for Karlebo Lokalhistoriske Forening.

Bygningen blev opført 1723 som en af 241 skoler, der alle byggedes helt ens i landets 12 såkaldte rytterdistrikter, hvor der skulle oprettes et antal ryttereskadroner.

Derfor kaldes de "rytterskoler", men af datiden blev de formelt kaldt "de kongelige skoler i rytterdistrikterne", fordi kongen, d.v.s. staten, byggede skolerne.

Bygningen har således rummet den tidligere Karlebo Kommunes ældste skole og fungerede som skole i 200 år indtil 1923, hvor den overgik til boligformål.

Her holdt også det første demokratisk valgte folkestyre i Karlebos historie, sogneforstanderskabet, sit konstituerende møde, 11. januar 1842.